

Vážené čtenářky a čtenáři,

nový ročník *Sociologického časopisu/Czech Sociological Review* Vám redakce nabízí v odlišném grafickém provedení. Kromě nové obálky časopis také užívá jiný typ písma. Věříme, že provedené změny jsou k lepšímu a že je tak bude vnímat většina našich stálých i občasných čtenářů.

Červenou nití vinoucí se tímto jinak tematicky různorodým číslem je životní dílo polského sociologa světového významu Zygmunta Baumana, kterému v loňském roce udělila Univerzita Karlova v Praze čestný doktorát. Sotva by se vedle Baumanova našel druhý středoevropský sociolog, jehož životní osudy by byly tak silně poznamenány složitými dějinami 20. století a který je přitom publikován a čten v zemích historicky šťastnějších a snad i proto sociologicky rozvinutějších. Kromě nevšední houževnatosti a nadání v tom jistě sehrála svou roli i Baumanova schopnost reflektovat na základě partikulární historické zkušenosti problémy, jež jsou svou povahou stále neodvratněji univerzální.

Sociologický časopis vzdává v tomto čísle hold polskému sociologovi hned ve třech rubrikách. Předně otiskuje Baumanův děkovný projev, přednesený při slavnostním předání čestného doktorátu, v němž autor pléduje za nevyhnutelnost celosvětového mírového soužití různých kultur a národů – to podle něj může být založeno jen na vzájemném hermeneutickém prolínání kultur, na otevřeném rozhovoru jednotlivců i skupin nucených sdílet stále se zmenšující planetu. Medailon věnovaný Baumanově „životu a dílu“ shrnuje osobní a odbornou biografii autora, která je v mnohém exemplární pro společenské vědy z části Evropy stále ještě označované ne právě lichotivým termínem „postkomunistická“ a která se současně tomuto osudu pozoruhodně vymyká. O šíři Baumanova myslitelského záběru pak svědčí – jedna z mnoha dalších, které *Sociologický časopis* bude moci otiskovat, jak budou česky vycházet další baumanovské překlady – recenze jeho významné studie *Modernita a holocaust*.

Zatímco v Baumanově případě měli čeští sociologové tu vzácnou příležitost poctit a pozdravit autora osobně, u mnohých dalších velkých sociálních vědců nám již nezbyvá než aspoň uchovávat pietní vzpomínku na jejich životní výročí. Dovolím si zde napravit alespoň ta nejkřiklavější opomenutí učiněná v roce 2002. V uplynulém roce si světová sociologie připomenula nedožití 100. narozeniny dvou titánů na poli společenských věd, Talcotta Parsonse a Karla R. Poppera. Případ dějin vědeckého působení prvního z nich velmi dobře potvrzuje platnost prastarého moudra o vrtkavosti štěstěny: zatímco v letech 50. až 70. minulého století Parsons byl sociologem těšícím se mimořádnému uznání, další léta se k jeho dílu obrátila s překvapivým nezájmem zády. Ani v této nepříznivé době však neopustil stránky učebnic sociologie, i nadále působil skrze své žáky (N. Luhmann) a dnes se tento velký sociolog opět dostává podle některých náznaků do příznivé odborné veřejnosti. Ač je myšlenka velké teorie, již se Parsons snažil uskutečnit s důsledností, jež nemá v sociologii mnoho paralel, pro společenské vědy čímisi stále mlhavějším a obtížněji do-

sažitelným, jejich závislost na velkých výkonech minulosti, které byly snahou vy-
stavět velkou teorii inspirovány, nezmizela a jen tak nezmizí.

Druhou osobností hodnou připomenutí je Karl R. Popper, myslitel, jehož přínos je přinejmenším tak bohatý, jak široká je oblast vědeckého poznání. Popper byl člověkem jasných stanovisek a provokativních tezí, a nepřekvapí proto množství polemik, do kterých se zapletl v nejrůznějších končinách svého mimořádně bohatého myslitelského záběru. Mnohé jeho názory neztratily nic ze své radikálnosti ani téměř deset let po jeho smrti. Obracelo-li se ostří jeho kritiky ve své době proti vědeckým slabinám marxismu a jiných „historicismů“, nelze z toho usuzovat, že by pro něj byly přijatelnější způsoby a metody, jimiž se „velká vyprávění“ doby moderní snaží demontovat někteří postmoderní autoři. A co víc, Popperův strážlivý a v mnoha ohledech konzervativní pohled na možnosti vědeckého poznání se s nevyhnutelností logického důsledku promítá do vyhraněné liberální vize otevřené společnosti. Ač podle Poppera nikdo nemůže být prorokem, sám se jím do jisté míry rokem 1989 stal. Otázkou a úkolem pro nás je na jak dlouho.

Nutně neúplnou bilanci uplynulého roku uzavřeme připomenutím jedné ztráty z oboru sociologie přinejmenším blízkého. Jelikož je normativní sociální teorie a s ní spojená otázka rozhraní mezi deskriptivním a normativním přístupem pro sociology stále akutním problémem (jak o tom svědčí v českém prostředí živá debata o weberovském postulátu „bezhodnotovosti“ společenských věd), stojí za zmínku, že v listopadu loňského roku zemřel nestor normativní politické teorie John Rawls. Nejen Rawlsovo pojetí spravedlnosti, ale také například jeho myšlenka liberálně demokratické politické kultury jako základu liberálního řádu jistě zůstane ještě dlouho inspirativní i pro mnohé sociology.

Čtyři původní příspěvky tohoto čísla obsazují různé vzájemně komplementární parkety současné sociologie: sociologii teoretickou, sociologii kvantitativně empirickou, sociologickou metodologii a sociologii rozumějící. Recenzní rubrika se opět zaměřuje převážně na domácí publikace. Závěrečná zpráva o konferenci Mezinárodní sociologické asociace (ISA) v australském Brisbane shrnuje postřehy českých účastníků o zcela aktuálních a hojně diskutovaných tématech světové sociologie i o vývoji v sociologických podoborech jejich zájmu.

První číslo nového ročníku je vhodnou záminkou k alespoň letmému nastínění redakčních záměrů na letošní rok. Čtenáři časopisu mohou očekávat dvě monotematická čísla, jedno zaměřené na problematiku sociologie města, druhé na sociologii kultury. Další připravovanou aktivitou redakce českých čísel SČ je uspořádání kulatého stolu o osudech českých sociologů v 60. až 80. letech minulého století, jímž chce časopis přispět k uchování paměti na nelehké, ale už nenávratné a nezměnitelné, a v mnoha ohledech jistě formativní období vývoje české sociologie.

Marek Skovajsa